

Florin Oncescu

DISPOZIȚIE DEPRESIVĂ

Într-o după-amiază, venită de la birou însoțită de Diana Savu, Adela i-a susurat confidențial lui Emil:

“Savu pleacă de acasă.”

Diana le-a oferit însă cu detașare toate datele legate de plecarea soțului. Motivul imediat era refuzul ei de a i se mai supune. Savu hotărâse să își purifice existența. Să o curețe de impostură și de veleitarism. Să o plaseze în adevăr. A stabilit, în acest scop, un set de măsuri cu aplicabilitate imediată. Măsuri care să lovească în noii zei, zeii de azi, cei ai unei civilizații pervertite.

Primul zeu pe care l-a înfruntat Savu a fost doctoratul. Atestator de competențe iluzorii. Moft. Să-l ai, gând maniacal în mediile de intelectuali. Îndrumătorul, ins doar cu trei-patru ani mai mare decât Savu, dar un învingător, cu doctoratul lui adjudecat la Oxford, nu l-a înțeles.

“Mai gândește-te, i-a zis, nu lua hotărâri pripite. Ia-ți o mică vacanță, ce Dumnezeu!”

Nu pricepea, dar era generos, îndrumătorul. Savu și-a consumat toată gama de argumente cu el. În zadar. Vorbeau limbi diferite, se pare. Oxfordianul n-a cedat decât după ce Savu i-a șoptit la ureche, cu o voce cavernoasă:

“Nu înțelegeți, bă, că vreau să renunț?”

Savu și-a înaintat apoi demisia din funcția de cercetător sociolog. Cel agresat prin acest gest era mai degrabă un duh rău decât un zeu. O efită. Impostura, lăfăindu-se prin sutele de birouri ale institutelor de cercetare din București. În ea a izbit Savu, cu sete. Directorul l-a invitat la o discuție. Era un caz, acest Savu.

“Nu mai vrei să fii un impostor, spui? Și dai cu piciorul la slujbă? La copii te-ai gândit? Cum? Vrei să câștigi bani ca salahor? Ți se pare o muncă mai cinstită? Dar de anchetele sociologice ce zici? Strânge date prin țară, câteva luni, și-ți trece. Garantez!”

Savu a acceptat oferta, dar nu s-a grăbit cu plecatul pe teren. Mai avea câte ceva de rezolvat la domiciliu. Nu poți fi pur trăind în mijlocul unei familii impure. A început cu desființarea postului telefonic. Zeu, drog, neadevăr. A îndepărtat apoi din casă televizorul. Alt zeu, pornografic și mincinos. Dăunător copiilor, mai ales acum. Marius și Maria, gemeni, se apropie de examenul de admitere la liceu. L-a vândut ? Nu, l-a dăruit. Când vrei să-ți schimbi viața, nu speli banii murdari. Îi arzi sau îi donezi.

Apoi a inventat noțiunea de cadavru. Să dăm la cadavru tot ceea ce nu ne este absolut necesar, și-a îndemnat el nevasta și copiii. Vom fi noi înșine, în adevăr. Obiectele care pot fi dăruite, să fie dăruite. Care nu, la ghenă! Îndepărtându-le, îndepărtăm ceea ce este rău în noi. Amândouă aparatele de radio, toate

cărțile, inclusiv A.P. Cehov - Opere, în douăsprezece volume, toate hainele nepurtate în ultimii doi ani, dar și blugii Mariei - imorali ! - au ajuns la cadavru. Marius a tremurat pentru bicicletă, dar Savu s-a răzgândit în privința ei. Pierzi vremea, e drept, dar pedalatul e util, totuși. Te fortifică.

Într-o jumătate de cameră au fost îngrîmădite, pe linoleum, lucrurile de dăruit. Cele de aruncat au fost depozitate lângă gura toboganului de gunoi. Unii dintre vecini s-au specializat în recuperarea celor din urmă. Uși care se deschid, pași, foșnete de hârtii, iar pași, uși trântite. Hiene, i-a denumit Savu. Își lipea un ochi de vizor, apoi exclama către Diana:

“Știi că și Vasileasca e hienă?”

A fost distractiv, excitant, nebunesc. Câteva zile de sărbătoare. Dar totuși, chiar să rămânem fără nimic, parcă nu-i în regulă, și-a spus Diana. N-am mai văzut pe nimeni făcând așa ceva. Copiii au început și ei să bombăne. Colegii noștri au alte condiții acasă, s-au lamentat ei. Savu i-a dus la Biblioteca Sadoveanu și le-a făcut legitimații. Altceva nu vă trebuie, le-a spus. Dar nu i-a convins. Și Diana a simțit că a sosit momentul să pună piciorul în prag.

“Ajunge!” i-a spus. “Ne-am săturat toți trei de adevărurile tale! Trăieșteți-le singur, dacă nu poți fără ele!”

Și Savu s-a văzut nevoit să părăsească domiciliul conjugal.

2.

Cei doi Savu formau un cuplu mai matur decât al lor. În timpul celor câteva seri de sâmbătă petrecute împreună, Emil nu reușise să facă abstracție de cei aproximativ zece ani care-i despărțeau. Acestei diferențe de vârstă i-a atribuit el eleganța ușor vetustă a vestimentației lor. Ca și tandrețea prost disimulată a gesturilor unuia pentru celălalt. Tandrețea, lui și Adelei nu le stătea în caracter s-o etaleze. Chestiune de generație, susținea Emil. Chestiune de sentiment, îl contrazicea Adela. În public, ei doi se hărțuiau mai savant decât în intimitate. Explicația găsită de Emil? În public, impactul loviturii este amplificat, iar intuirea plusului de forță te face mai inventiv.

Emil știe acum că Savu aparține aceleiași specii ulcerate, a celor care nu sunt pe de-a-ntregul nici ceea ce par, nici ceea ce vor să fie. Asemenea lui însuși. Inginerul Emil și sociologul Savu s-au cunoscut în seara în care, invitați de Adela, Savii le-au făcut prima vizită. Adela și Diana au luat asupra lor, atunci, sarcina destinderii atmosferei. Colege de birou, dispuneau de un set de cunoștințe comune asupra cărora își puteau exercita în voie spiritul critic. Flecăreau, altfel spus. Emil, conștient de îndatoririle lui, de gazdă, plasa ironii benigne în conversație. Însă Savu păstra o tăcere ostentativă. Cu ochii mijiți, inventaria cu meticulozitate cărțile de pe rafturile bibliotecii. Bibliotecă neadecvată unui cuplu format dintr-un inginer și o economistă. Prea mare. Și lipsit de tratate de rezistența materialelor, de mecanică sau

de calculația costurilor. Observându-l, Emil a regretat iar lipsa de fermitate de care dăduse dovadă atunci când Adela hotărâse, împotriva voinței lui, amplasarea bibliotecii în sufragerie. Grămasa asta de cărți, expusă, îl făcea să se simtă gol în fața celui care-o privea. A tresărit când Savu, cântărind în mână o carte luată de pe un raft, i s-a adresat.

“Răspunde-mi la o singură întrebare. Cum s-a rătăcit acest volum din Cehov la voi?”

Emil s-a străduit să răspundă cu calm provocării.

“Nu s-a rătăcit. A fost achiziționat deliberat, ca să zic așa.”

Acesta a fost începutul. Primul semnal și primul răspuns prin care își anunțau reciproc existența. Eu nu aparțin speciei celor subordonați sloganului vei fi cel mai bun când computerul tău va fi cel mai bun. Nici eu, nici eu, a emis celălalt.

3.

Țăranul știe în fiecare clipă cât a muncit din zori și cât mai are de muncit până seara. Intrat într-o lume cu repere vagi, intelectualul pornit de la țară resimte nevoia unei permanente verificări a solidității muncii depuse. Lipsindu-i gustul improvizăției, rezultatele muncii lui vor fi rareori spectaculoase, dar întotdeauna temeinice. El are obsesia clarității în exprimare. Nu trișează și nu vrea să fie înșelat. Ce înțelege, înțelege bine. Ce nu

înțelege, uită cu desăvârșire. Când îi vorbești, îți întoarce cuvintele pe toate părțile. Ia să vadă el, țin? Sau sunt doar mofturi? În familie, intelectualul plecat de la țară este respectat. Îl respectă nevasta, pentru că e scump la vorbă și nu se pierde în fleacuri. Ea luptă în permanență să-l schimbe dar, dacă el s-ar schimba, l-ar disprețui. Îl respectă copiii. Nu-i cicălește și are pentru ei, atunci când trebuie, ironii mai de temut decât palmele. Ironiile lui taică-su, Emil nu le uită. La supărare, maică-sa și-a făcut un obicei din a-i spune:

“Taică-tu a fost un adevărat bărbat, nu ca tine.”

Iar Emil este, în sinea lui, de acord. Primul intelectual descins din țăran, omul care urcă, nu-și poate permite să se piardă în subtilități. Are o profesie pe care o respectă, căreia i se dedică, prin intermediul căreia reușește în viață. Pentru că pe el asta îl poartă. Dorința de a reuși în viață. Pentru Emil n-a mai rămas nimic de urcat. Are o diplomă universitară pentru că toți, în jurul lui, au câte una. Ca student, a fost abonat al Cinematecii și cititor bulimic. Ajuns inginer, își desconsideră profesia. E paravan, profesia, pentru altceva. Acest altceva e centrul fierbinte al existenței lui. Emil scrie.

Și Savu a copilărit la țară. Un adevărat bărbat, Savu, își spune Emil. Nu privește nimic cu superficialitate. Însă pe toți ceilalți îi suspectează de o astfel de privire. El își iubește cu adevărat nevasta. El știe să-și educe copiii. Ce dacă ea pare nefericită? Ce dacă ei mârâie? Și ea și ei îi vor mulțumi mai târziu. Pornit de la țară, Savu n-a ajuns însă un

truditor onest pe ogorul cunoașterii. Și nu dintr-o lipsă, ci dintr-un exces. Și-a respectat prea mult profesia pentru a accepta să o facă oricum. A devenit, spune el, un parazit de lux, dar unul exigent de excesiv cu sine și cu ceilalți. Și excesiv de orgolios. El e, deci, singurul care cunoaște adevărata literatură. Generos, îi îndrumă și pe alții către ea. Nu-ți trebuie zece uși de acces către adevărata literatură, spune el. Important este să nimerești una bună. Savu e ușier la cea pe care scrie Cehov. A citit și a răscitit tot Cehovul. Este marota lui. Citește din el nevastei și copiilor, dacă-i prinde, după masa de seară. Citește invitaților lor, spre ultimul pahar. Când e în deplasare, le citește gazdelor, dacă detectează un volum de Cehov în bibliotecă. Și lor, în acea primă seară petrecută împreună, tot o povestire de Cehov le-a citit Savu.

4.

Savu pronunța rar, atrăgându-le atenția, prin schimbarea tonului, asupra personajelor cu semnificație deosebită. Diana asculta cu o expresie neutră. Era obișnuită cu lecturile, dumneaei. Emil, însă, e un cititor singuratic. Cenaclurile în familie nu l-au atras vreodată. O studia pe Adela care, prinsă în joc, își înghițea cu seriozitate porția de mare literatură. Ronțăia, gânditoare, semnificațiile povestirii “Mari d’elle”, aleasă de Savu pentru a-și susține ideea că, în esență, problema familiei se reduce la atât: bărbatul parazitează femeia. Plecase de la constatarea că în timp ce el, Savu, își petrece

diminețile acasă, simulând o activitate intelectuală, Diana se prostituează într-un birou. Ca și Adela. Ne place sau nu, noi suntem, în esență, pești, îi spusese el lui Emil. Adela și Diana îl aprobaseră, desigur, cu entuziasm.

Când Savu a terminat de citit, Emil nu s-a putut stăpâni. Îl incitase, sociologul cititor. A cerut voie să citească și el ceva. Dacă Savu ar fi cântat, Emil ar fi cerut voie să cânte. O pagină, nu mai mult, le-a implorat pe doamne. Mofturoasele cam strâmbau din nas. Erau sătule de semnificații, doamnele. Însă o pagină... merge. Prevenitor, Emil l-a asigurat pe Savu că autorul, Daniil Harms, este rus. Pentru sociolog, acest amănunt echivala cu un certificat de calitate, desigur.

Fără să-i fie clar de ce, în timpul lecturii lui Savu, Emil se gândise la una din frazele lui favorite. Cititorii epicureici au astfel de fraze, care le bântuie prin memorie. Ajuns la acea frază, Emil a citit-o rar și tare. “Paharul a vâjâit pe lângă capul hangiului, a trecut prin fereastră și l-a izbit peste gură pe Ivan Ivanovici care se ușura, stând pe vine, asemenea unui vultur.” Apoi Emil a tăcut. Spusese ce avea de spus.

“Ce-i cu asta?” a întrebat Savu, stupefiat.

Emil a reluat fraza cheie. Mai rar, mai tare.

“Și ce-i cu asta?” aproape a strigat acum Savu.

“O altă față a adevăratei literaturi”, l-a lămurit, cu mult calm, Emil.

Părea enervat de-a binelea, domnul sociolog. S-a întors către Diana. De sprijinul ei era sigur.

“Ce au tinerii ăștia în cap?”

Iar Diana, cum să-l trădeze? Apărându-l, își apăra cei șaisprezece ani de căsnicie. Viața ei. Mirosea a Savu, Diana. În vizite, fără el, îi purta ideile. Era mai puțin convingătoare, dar nu mai puțin intolerantă. I-a zâmbit cu complicitate deci, brava Diana.

5.

Trecuse de miezul nopții în timpul acelei prime vizite a Savilor, Savu devenise patetic până într-atât încît doamnele își adresaseră una alteia surâsuri. Bărbați! Un strop de votcă și-ți debitează aiurelile lor... inofensive. Lămurite, Diana și Adela se mutaseră în bucătărie, la o ultimă cafea. Aveau ele problemele lor, reale.

Discuția purtată de Savul și Emil atinsese acum, la final, tensiunea maximă. Se juca cu toate cărțile pe masă. Votca, țigările, cafeaua, oboseala... te împing toate spre asta. Îți etalezi toate gândurile. Ambițiile cele mai ascunse ies la suprafață. Îți golești creierul cu frenezie. Ai vrea să mai păstrezi ceva dar nu poți. Te împiedică regula jocului. Un pas înainte eu, un pas înainte tu. Până când constăți că nu mai poți să dai înapoi. Ai spus deja prea multe despre tine. Dacă te-ai opri acum, totul ar părea o bolboroseală de paranoic, îți spui. Acum trebuie să convingi. Și continui. Până la capăt.

Savu avea școala cârciumii. Tot ce spunea despre el, mai spusese măcar o dată. Într-o seară, unui prieten, la un pahar. Se mișca cu lejeritate în câmpul propriilor convingeri. Nicio ezitare, niciun pas înainte. Poseda și acel apetit special pentru dialogul euristic de care dau dovadă drojdierii. Consumată cu parcimonie, votca te face imbatabil.

“Deci tu ai spus, nu te-a silit nimeni, că asta este o bibliotecă vie. Nici nu-ți dai seama ce lucru mare ai spus. Dar acum explică-te. De ce este vie biblioteca ta?”

Și Emil, poticnit, temător, înainta. Inevitabil, a ajuns să facă o mărturisire completă. În prezența doamnelor n-ar fi mers, probabil, atât de departe. Adela l-ar fi acuzat de exhibiționism. Dar așa, sociologul Savu a aflat că relația inginerului Emil cu literatura nu este una oarecare. Că Emil cochetează cu scrisul. Lucru abominabil, a considerat Savu. Ce poți să mai adaugi la ce s-a scris deja? Cum să îndrăznești să mai scrii după Cehov? El, Savu, a hotărât cândva să nu scrie. Și până azi a reușit să-și respecte hotărârea. Chiar și la institut, acolo unde, pentru o leafă, Savu se prostituează. Niciun studiu sociologic la care, cu dezgust, a colaborat, nu-l menționează printre autori. A trebuit să lupte pentru acest drept. Dreptul de a nu te murdări, dreptul de a nu fi impostor. Și, slavă domnului, a reușit să-l obțină.

6.

Când s-a auzit soneria, Adela era deja culcată. Emil și-a întrerupt lectura, a lăsat pipa pe masă, rezemată de scrumieră, și s-a dus să deschidă. Era Savu. Emil l-a privit cu curiozitate. În urmă cu câteva ore o ascultase pe Diana povestind cu lux de amănunte faptele premergătoare proiectatei lui plecări de-acasă. Se obișnuise să se gândească la el ca la un personaj de roman. Iar acum îl avea în față. Ce zeu vrea să mai învingă? s-a întrebat Emil.

Măinile și fața lui Savu păreau mânjite cu praf de cărbune iar cămașa îi era mototolită, Mirosea a alcool. Într-o mână ținea un pachet învelit în hârtie de ziar și legat cu sfoară.

“E pentru tine, i-a spus, lăsându-l jos, pe mocheta din hol.”

Stimulat de privirile încurajatoare ale lui Savu, Emil a dezlegat sfoara și a desfăcut hârtia. Era ediția completă Cehov, în douăsprezece volume.

După ce Savu a trecut pe la baie, să-și spele mâinile și fața, s-au așezat în fotoliile din sufragerie. Cu câte un pahar cu votcă în mână, desigur. Savu l-a informat, neutru:

“Tocmai am lichidat un prieten. Ultimul.”

Savu nu omorâse pe nimeni, însă programul lui de purificare totală includea și ruperea relațiilor de prietenie. Pentru că nu exostă prietenie adevărată, i-a spus Savu lui Emil. Nu există om capabil să-și dea viața pentru a salva viața prietenului său.

Neadevărată fiind, prietenia este dăunătoare, pentru că amăgește. Ești singur, dar te faci că nu știi. Bei cu prietenii, lălăi cu ei, filozofezi... Te simți integrat, protejat, ești și tu unul din gașcă. Poate nu te nimerește tocmai pe tine, răul. Ezită când trebuie să aleagă, îți spui. Dar el, Savu, nu mai era dispus să înghită minciuna. Între fiecare dintre noi și Dumnezeu e fir direct. La ce bun, atunci, prietenia? Își convocase, deci, prietenii, unul câte unul, la cârciumă. La început, cel invitat se lansa în sporovăiala specifică unor asemenea întâlniri. Savu îl lăsa puțin, să se descarce, apoi în întrerupea. Urma, cu mici variații, același dialog.

“Ascultă-mă. Știi că vei muri?”

“Știu că voi muri. Toți murim cândva.”

“Nu cândva. Acum.”

“Acum, acum?”

“Da. În seara asta.”

“!?”

“Tu vei muri pentru mine iar eu, pentru tine. Nu vom mai exista unul pentru celălalt. Vom uita că ne-am cunoscut vreodată. Oricum nu ne-a folosit la nimic acest lucru.”

Urma beția. După două-trei ore, foștii prieteni se sărutau și își spuneau adio. Își lichidase astfel toți prietenii, Savu. Patru la număr. Ultimul, în seara aceea. Un medic militar cu care se cunoștea din adolescență.

După plecarea lui Savu, Emil și-a mai aprins o pipă. Nu înțelegea exact rolul pe care acesta i-l acordase. Nu de prieten, cu certitudine. Nu fusese inclus pe lista de execuții. Totuși, în dimineața zilei următoare Savu urma să-și părăsească domiciliul. Iar în afară de Diana și de copiii, Emil va fi ultimul căruia Savu îi vorbise. Și tot lui i-a dăruit Savu Cehovul. Îl cuprinsese teama când, desfăcând pachetul, întrezărise volumele vechii ediții. M-am gândit că te ajută, îi spusese Savu, fără alte precizări. Trebuie să fiu eu cronicarul faptelor lui Savu? s-a întrebat Emil, învăluit în fum.

7.

În București nu te poți ascunde, se pare. Diana a știut în permanență unde se adăpostește Savu. Și încă fără să depună vreun efort pentru asta. De la Diana, prin Adela, toate informațiile despre Savu au ajuns la Emil. El și le-a notat cu scrupulozitate, dintr-un imbold mai degrabă obscur. Nu avea în plan o poveste despre Savu. Apetența lui pentru relatarea scrisă ignora orice calcul. Scria din viciu. Și întotdeauna despre el însuși. Dar simțea că escapada lui Savu era un eveniment exemplar, care îl privea și pe el.

Savu și-a început noua viață cu un periplu prin apartamentele prietenilor. Lichidați, dar încă utili. O noapte la unul, o noapte la altul. Până când și-a găsit o gazdă convenabilă. Foștii prieteni, căsătoriți, au informat-o cu promptitudine pe Diana asupra etapei

în curs a traseului lui. Când a venit la ei, când și unde a plecat. Unul a făcut-o stimulat de nevestă. Ceilalți, poate din invidie. Nu există bărbat însurat care să nu fi fost încercat, măcar o dată, de gândul de a o șterge de acasă. Pentru că binele este întotdeauna în altă parte, se știe. Iar Savu, iată, spre deosebire de ei, are curajul să-l caute.

Într-o zi Diana a remarcat câteva urme, firave dar certe, ale trecerii lui Savu, pe furiș, prin apartament. Efracția fusese săvârșită dimineața, când Diana era la birou iar copiii, la școală. Dispăruseră câteva ustensile de bucătărie: o cratiță, un ibric, farfuria, tacâmuri. Diana a dedus că Savu nu are aranjată pensiune completă. Cunoscându-i totala lipsă de îndemânare la gătit, s-a gândit la el cu duioșie.

Într-altă zi Maria l-a văzut pe stradă. Mergea chiar în fața ei, pe trotuar. Maria a pretins, cu înclinarea spre exagerare specifică adolescentelor, că, recunoscându-l, a fost la un pas de infarct. Era echipată cu blugii cei noi, cumpărați după plecarea lui Savu de-acasă. A făcut imediat cale-ntoarsă și a luat-o pe un drum ocolit.

O ultimă informație notată de Emil privește aprecierea dată comportamentului lui Savu de către unul dintre foștii lui prieteni, medicul militar, ultimul executat. Aprecierea a fost pronunțată în timpul vizitei de consolare pe care medicul și nevasta lui s-au simțit datori să i-o facă Dianei. Fără să fie psihiatru, medicul a identificat cu precizie în Savu un psihopat ciclotimic, aflat momentan în faza de

dispoziție depresivă. Și-a argumentat punctul de vedere citindu-i Dianei câteva pasaje dintr-un tratat de psihiatrie pe care-l adusese cu el. A sfătuit-o să aștepte fără grijă faza de dispoziție euforică. Medicul se bazase în diagnoză pe un element din biografia bolnavului necunoscut până acum de Emil. Savu mai avea la activ patru plecări de acasă. Durata lor crescuse progresiv, de la două zile, prima, la ceva mai mult de o lună, a patra. Surveniseră la intervale egale, de aproximativ trei ani fiecare. Ultima plecare respectase calendarul.

8.

Povestirea, încă neterminată, hrănea speranța unui final în forță. Ce naiba face Savu acum? s-a întrebat Emil. Trecuseră două luni de la plecarea lui de acasă. Diana nu părea să aibă noutăți despre el. Iar în ultima vreme, parcă îi evita. Și, totuși, lui Emil îi trebuia un final cutremurător. Și convingător, totodată. Să fantazeze, pur și simplu? Detestă ficțiunea, Emil. Ce ar face el, în locul lui Savu? Ce a făcut el, în această situație?

În urmă cu doi-trei ani, Emil își închiriasse o cămăruță, la demisolul unei vile. Pe Rozelor, aproape de intersecția cu Londra. Binele lui, binele căutat de toți bărbații care-o șterg de-acasă, nu era acolo. Sau poate era, dar Emil n-a avut răbdarea să-l descopere. Și nici dispoziția necesară. În seara de dinaintea plecării lui, Adela afișase o privire debusolată. Formal, fusese de acord cu separarea. O considerase,

ca și el, de neevitat. Singura soluție pentru ieșirea din marasm. Se sfâșiau, zi de zi, cu profesionalism. Își știau unul altuia punctele sensibile și ținteau cu extremă eficiență. Micul infern, ce mai. Dar în acea seară, retrasă în baie în timp ce Emil își aranja valiza, Adela a slobozit un hohot de plâns deznădăjduit. Pachetul ei de reproșuri către Dumnezeu. Hohotul acela a acționat, lent dar implacabil, în mintea lui Emil, făcându-l ca după două săptămâni să se întoarcă acasă. Dramoletă, biată criză de adaptare a încă tinerilor căsătoriți, își spuse Emil.

Dar Savu? Savu este un bolnav metafizic. Un obsedat de adevăr pe care familia îl împiedică să fie pur. Ce l-ar putea convinge să se întoarcă acasă? Mai degrabă, descoperind că nici singurătatea nu-l ajută, că nu există mediu suficient de antiseptic pentru el, s-ar sinucide. Sau poate îl ajută să se regăsească, singurătatea. Cine declară că a hotărât să nu scrie, poartă în sine disperarea de a nu fi în stare să scrie. Poate că Savu scrie acum un roman.

9.

Mai întâi a fost biletul. L-au găsit în ușa, când s-au întors de la teatru. Fuseseră la un matineu în acea duminică. “V-am căutat. Revenim diseară. Diana.” Revenim? Diana și copiii, a presupus Emil. Dar Adela nu s-a înșelat. Trebuie să fii femeie pentru a înțelege cu adevărat un mesaj lăsat de o femeie. Ea a fost sigură că Diana a venit însoțită de Savu.

Și seara cei doi au revenit. Din nou împreună, după zece săptămâni de la plecarea lui Savu. Adela și Emil i-au întâmpinat de parcă văzuseră serialul de sâmbătă seara în patru. Diane i-a convenit această atitudine și a îmbrățișat-o fără ezitări. Dar Savu, om cu principii, obsedat de claritate, s-a simțit dator să pună lucrurile la punct.

“Diana și cu mine ne-am horărât să reluăm viața de familie.” Atât. Fără alte explicații. Apoi a expus motivul imediat al vizitei lor. Savu i-a solicitat lui Emil ajutorul la căratul bagajului. De la gazdă, înapoi acasă.

Doamnele au rămas împreună în timp ce ei doi au îndeplinit acțiunea. Emil a putut vedea locul recluziunii benevole a lui Savu. O cameră mobilată sordid, în apartamentul unei bătrânică. Nu lipseau dormeza deșelată, fotografia înrămată de pe perete a babei-mireasă împreună cu soțul răposat-mire, mileurile pătate de muște, bibelourile de doi bani. Două valize și câteva costume, pe umerășele lor, alcătuiau tot bagajul. Au efectuat transportul cu un taxi. Totul merge strună, și-a spus Emil. Totuși, lucru evident, de mine n-a prea avut nevoie. Parcă simțindu-i nedumerirea, Savu i-a explicat:

“Singur nu reușeam să iau totul deodată. Iar în cazuri din astea, dacă te-ai hotărât, e bine să acționezi repede. Altfel, ceva te trage înapoi și renunți.”

Emil a înțeles și ce nu i-a spus Savu. Un martor își avea rolul lui. Față de un martor nu dai înapoi. Faci ce ai anunțat că vei face.

În timpul drumului cu taxiul, Savu s-a văitat de regimul alimentar pe care l-a avut de îndurat pe perioada exilului. A lăsat să se înțeleagă că cedase din comoditate. Banal, prea banal, și-a spus Emil. S-a dus finalul spectaculos al povestirii mele. Însă Savu a venit cu completări. Uitase porția de principii.

“Și apoi, i-am demonstrat dumneaei ce aveam să-i demonstrez. M-a preferat unor obiecte. Când a văzut că i se goleşte casa, a pronunțat cuvântul divorț. Sar cuvintele sunt sfinte. Cu ele nu ne putem juca. Pentru fiecare cuvânt pe care-l spui, indiferent în ce împrejurări, îți vei primi plata.”

Emil a înțeles că Savu iubea mult acest adevăr. Atât de mult încât, tulburat de ipoteza infirmării lui, hotărâse să fie el cel care plătea.

Au lăsat bagajul la locuința Savilor și, cu același taxi, s-au întors la doamne. Au reînnotat, în acea duminică, tradiția serilor de taifas prelungite până-n zori, la ora primului metrou. Subiectul de conversație al acestei prime etape: nemaipomenita escapadă, abia încheiată, a sociologului.

Faptul că experiența lui ar fi putut fi greșit înțeleasă îl îngrijora pe Savu.

“Înțelegi ce mi-a spus Diana văzându-mi cărțile împrumutate de la bibliotecă? Tot cărțile astea le citești? Adică, acasă sau singur, într-o cameră închiriată, tot aia fac? Tot ăla sunt?”

Emil a cerut lămuriri. Îl vizitase Diana la gazdă? Da, a mărturisit dumneaei, stânjenită. În urmă cu o săptămână.

Emil și-a imaginat-o strecurându-se, sub privirile de codoașă ale babei, către camera-refugiu. Fiind prezentată pe fugă: doamna X, o colegă. Întreținându-i voit babei, în complicitate cu Savu, iluzia că asistă la preludiul unei aventuri tinerești. Un domn și o doamnă, petrecând o oră, la amiază, într-o cameră cu pat dublu și fără scaune. Patul străin, sub corpurile lor. Viața de dinainte de venirea gemenilor, acum regăsită. Suflul tinereții, din nou peste ei. Emil i-a bănuț că au alunecat pe jumătate conștient în acest joc. Că aveau nevoie, amândoi, de aceste plecări periodice. Din ce în ce mai lungi, e de înțeles. Doza crește în timp, la incurabili.

“Să vă citesc ceva care vă va da o idee despre ce am trăit eu în aceste două luni.”

Și Savu a scos din bibliotecă unul dintre cele douăsprezece volume ale ediției complete Cehov, dăruită de el lui Emil. Iar Diana? Diana s-a așezat mai bine în fotoliu, pregătindu-se să-l asculte. Cu seriozitate, ca pentru ora de teatru radiofonic. Și, a observat Emil, nu fără a fi străbătută de un ușor fior de mândrie.